føles uvant. I calcaneus- og navicularefrakturer, blant annet, er c-en beholdt.

Akut ortopedi er godt illustrert med bra tegninger.

De viktigste akutte sykdommer og skader i muskel- og skjelettsystemet er omtalt.

Siden utgivelsen kun omfatter 170 sider, må omtalen av de enkelte tilstander og skader nødvendigvis bli kort. Av en oppslagsbok for akuttinntak kunne man ønsket seg mer vektlegging av undersøkelsesmetoder. Differensialdiagnoser er mangelfulle, og komplikasjoner altfor lite omtalt.

De to siste kapitlene er viet henholdsvis lokalanestesi og gipsingsteknikker. Særlig det siste er oversiktlig, gir gode råd og har gode illustrasjoner.

Alt i alt er dette en grei, kortfattet oversikt over den akutte ortopedien – helt klart rask og lettfattelig informasjon for helsearbeidere som ønsker og trenger en oversikt over denne delen av medisinen. Men den er for kortfattet til at den kan anbefales som oppslagsbok i norske akuttinntak.

Norvald Langeland

Norsk Pasientskadeerstatning
Oslo

Transfusjonsmedisin og immunhematologi

Scharf RE, red.

Progress and challenges in transfusion medicine, hemostasis, and hemotherapy

407 s, tab, ill. Basel: Karger, 2008. Pris CHF 95
ISBN 978-3-8055-8659-7

De forskjellige kapitlene er forfattet av plenumsfor- dragsholdere og «state of the art»-symposiumtalere ved felleskon- gressen i 2008 for the German Society for Transfusion Medicine and Immunhematology,

the Interdisciplinary European Society for Hemapheresis og Société Française de Transfusion Sanguine. Det hele innledes av et kapittel der man drøfter økt sikkerhet ved implementering av optimalisert teaminterak- sjon, basert på erfaringer fra flyfart. Deretter følger et kapittel om status for allogen hema- topoetisk stamcelletransplantasjon. Resten er inndelt i seksjoner som tar for seg trombo- genese, interaksjon mellom hemostase og immunsystem, immunmodulering og tera- peutisk aferese, sirkulerende blodstamceller og in vitro-produksjon av erytrocytter og trombocyter, genteknologiske metoder i immunhematologi, trombocyter og smitte- stoffer, diagnose og behandling av blød-

ningsforstyrrelser, genetisk forskning og utfordringer ved trombofili og celleterapeu- tiske nyvinninger, inklusive bruk av dendrit- tiske celler, embryonale multipotente stam- celler og mesenkymale stamceller. Så følger et noe svakt kapittel om problemene ved hemostasemonitort hemoterapi, før det hele avsluttes med en bredere drøfting av virkningen demografiske endringer kan få for blodgivertilgangen. Kapitlene er forfattet av eksperter innen de respektive felter, med redaktøren som fagvurderer, og holder gjen- nomgående en god standard.

Bjarte Gees Solheim
Oslo

Multipel sklerose-atlas

Verdens helseorganisasjon

Atlas multiple sclerosis resources in the world 2008

51 s, ill. Genève: WHO, 2008. Pris CHF 20
ISBN 978-92-4-156375-8

Dette atlaset er utgitt av WHO i samarbeid med den internasjonale føderasjonen av multipel sklerose- forbund. Denne sykdommen er en av de vanligste årsaker til uførhet hos unge voksne, og målet med

atlasen er å gi en oppdatert oversikt over forekomst og fordeling av tilgjengelige utrednings- og behandlingsressurser i verden. Dataene i atlasen er basert på svar på et spørreskjema mottatt fra 112 av WHO's 193 medlemsland, men i 67 av disse er det kun én enkelt person som har svart og det hersker usikkerhet om grunnlaget for dataene. For flere av temaene er det igjen bare en del av landene som har svart. Utgi- verne presiserer også at datagrunnlaget varierer og at en del data kan være gamle.

Dataene er fremstilt i form av verdenskart med fargekoder. I tillegg er de gitt i tredimensjonale skråstilte søylediagrammer som ser fancy ut, men er vanskelige å lese. Noen data er også gitt i teksten, og her er det inkonsekvenser i desimalbruken – én desimal i brøtteksten og to i figurteksten gir lite mening når dataene generelt er ganske omtrentlige. Hvert tema avsluttes med et lite avsnitt der man oppsummerer situasjonen i verden og forsøker å gi noen føringer for utjevning av forskjellene.

For mange av temaene finnes det gode oversiktsartikler som er mer oppdatert enn denne utgivelsen. For andre temaer er data- grunnlaget så begrenset eller så uklart fun- dert at man ikke kan benytte atlasen til annet

enn synsing. Siden det nettopp er synsing man skal erstatte med dette atlasen, er det veldig synd at man ikke har nedlagt et større arbeid i å kvalitetssikre grunnlagsdataene. En del overraskende mangler forekommer også – eksempelvis at man ikke har opplys- ninger om antall nevrologer i Sverige og at data om kjønnsforskjeller i forekomsten av multipel sklerose ikke er oppdatert. Atlasen viser at det er forskjeller i utred- nings- og behandlingstilbud mellom rike og fattige land, men det er knapt noen overras- kelse. Bakerst er det en liste over hvem som har levert data fra de ulike landene, men en referanseliste mangler fullstendig.

Hvem er dette atlasen laget for? For oss som jobber mye med multipel sklerose bringer det ikke noe nytt. For andre som ønsker seg en oversikt over sykdommen og ressurser kan det gi en innføring, men det finnes annen informasjon som er bedre kva- litetssikret.

Elisabeth Gulowsen Celius

Nevrologisk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Oversiktlig om sekundærcancere

Krueger H, McLean D, Williams D.

The prevention of second primary cancers

A resource for clinicians and health managers.
147 s, tab, ill. Basel: Karger, 2008. Pris CHF 218
ISBN 978-3-8055-8497-5

En «second pri- mary cancer» (SPC) er en ny primær kreft- sykdom som opp- står hos en person som tidligere har hatt kreft i annet organ eller vevs- type. Nyere behandling har ført til signifikant bedre

overlevelse ved mange krefttyper de siste 30 år, noe som har gjort langtidsoppfølging av kreftpasienter til et nytt og viktig område innen medisinen. Kreftoverlevelse risikerer ikke bare residiv eller tilbakefall av den pri- mære kreftsykdommen, de har også økt risiko for å utvikle ny malignitet.

Denne monografien gir en oversikt over nåværende litteratur og forskning på sekun- dære kreftsykdommer. Målsettingen er å gi en forståelse av det epidemiologiske aspektet og den økte insidensen, identifisere etiologiske faktorer og å veilede med hen- blikk på preventive tiltak som kan redusere byrden av sekundærkreft, både for individet selv og på populasjonsnivå.

Først er det en oversikt over emnet, med definisjon av begrepet og presentasjon av